संस्करण 7.0 (2021)

Responsible Business Alliance आचार संहिता

Responsible Business Alliance (RBA), विगतमा Electronic Industry Citizenship Coalition (EICC), को आचार संहिताले विद्युतिय उद्योगमा काम गर्ने नियमहरू सुनिश्चित गर्ने मानकहरू निर्माण गर्छ वा विद्युत मुख्य अवयव हुने उद्योगहरू र यसका आपूर्ति चेनहरू सुरक्षित छन् जसले कामदारहरूलाई सम्मान र मर्यादासँग व्यवहार गरिन्छ र व्यवसाय सञ्चालनहरू वातावरणीय रूपमा जिम्मेवार र नैतिक रूपमा सञ्चालित छन्।

यो संहिताका उद्देश्यहरूमा विद्युतीय उद्योगको रूपमा मानिने सबै संस्थाहरू हुन् जसले विद्युतीय सामानहरू उत्पादन गर्न प्रयोग गरिने सामान र सेवाहरू डिजाइन, बजार, उत्पादन वा उपलब्ध गराउन सक्छ। संहिता इलेक्ट्रोनिक्स सेक्टरमा भएका कुनै पनि व्यवसायद्वारा स्वेच्छापूर्वक अपनाउन सकिन्छ र उक्त व्यवसायदेखि सम्झौता श्रमका प्रदायकहरू सहित यसको आपूर्ति चेनसम्म तत्पश्चात लागू गर्न सकिन्छ।

संहिता अपाउन र सहभागी ("सहभागी") हुन, व्यवसायले संहिताको लागि आफ्नो समर्थन घोषणा गर्नेछ र यसमा व्यवस्थापन प्रणाली अनुसार संहिता र यसका मानकहरूमा सक्रिय रूपमा अनुकूलता अनुसरण गर्नेछ।

सहभागीहरू जम्मा चेन आरम्भको रूपमा संहिताको सन्दर्भमा हुनुपर्छ। अधिकतममा, सहभागीहरूलाई संहिता स्वीकार र कार्यान्वयन गर्न यसको अर्को श्रेणीका आपूर्तिकर्ताहरू पनि आवश्यक पर्छ।

संहिता अंगीकृत गर्ने आधार भनेको व्यवसायले आफ्ना सबै क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने देशहरूका कानून, नियम र नियमनहरूको पूर्ण अनुपालनमा सञ्चालन गर्नुपर्छ भन्ने बुझाई हो।[1] संहिताले सहभागीहरूलाई सामाजिक र वातावरणीय जिम्मेवारी र व्यवसाय नैतिकताहरूलाई विकास गर्नको लागि अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा पहिचान गरिएका मानकहरूको पश्चात चित्रण गरिएको कानूनी अनुपालन भन्दा बाहिर जान पनि प्रोत्साहन गर्छ। कुनै पनि मामिलाले स्थानीय कानूनहरू उल्लङ्घन गर्ने आचारसंहिताको अनुपालना गर्न सक्दैन। RBA संहिता र स्थानीय कानूनबीच भिन्न-भिन्न मानकहरू भएतापनि RBA ले अनुकूलतालाई कठिन आवश्यकताहरू पूरा गर्ने तत्वको रूपमा परिभाषित गर्छ। UN व्यवसाय र मानव अधिकारको मार्गदर्शन सिद्धान्तसँगको पङ्क्तिबद्धमा, यो संहिताका प्रावधानहरू ILO आधारभूत सिद्धान्तहरूको घोषणापत्र र कामका अधिकारहरू र UN विश्वव्यापी मानव अधिकार घोषणापत्र सहितका अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा परिचित मानकहरूबाट उत्पन्न गरिन्छ र यसलाई सम्मान गरिन्छ। RBA आचार संहिताको निरन्तर विकास र कार्यान्वयनमा सरोकारवालाहरूबाट नियमित इन्पुट प्राप्त गर्न प्रतिबद्ध छ।

संहिता पाँचवटा खण्डबाट बनाइएको छ। खण्ड A, B र C ले क्रमशः श्रम, स्वास्थ्य तथा सुरक्षा र वातावरणका मानकहरू उल्लेख गर्छ। खण्ड D ले व्यावसायिक आचारनीतिसँग सम्बन्धित मानकहरू थप्छ। खण्ड E ले यो संहिताको अनुकूलता व्यवस्थित गर्न स्वीकारयोग्य प्रणालीका तत्वहरू उल्लेख गर्छ।

[1] संहिता कामदारहरू सहित नयाँ र अतिरिक्त तेस्रो पक्ष अधिकारहरू सिर्जान गर्न अभिप्रेरित छैन।

Responsible Business Alliance
Advancing Sustainability Globally

A. श्रम

सहभागीहरू कामदारहरूका मानव अधिकारहरू समर्थन गर्न र तिनीहरूलाई अन्तर्राष्ट्रिय समुदायद्वारा बुझे अनुसार प्रतिष्ठा र सम्मानका साथ व्यवहार गर्न प्रतिबद्ध छन्। यो अस्थायी, आप्रवासी, विद्यार्थी, सम्झौता, प्रत्यक्ष कर्मचारीहरू र कुनै पनि अन्य प्रकारका कामदारहरू सहित सबै कामदारहरूलाई लागू हुन्छ। सन्दर्भहरूमा उल्लेख गरिए अनुसारका पहिचान गरिएका मानकहरू संहिता तयार गर्न प्रयोग गरिएको थियो र अतिरिक्त जानकारीका उपयोगी स्रोतहरू हुन सक्छ।
श्रम मानकहरू निम्न हुन्:

1) स्वतन्त्र रूपमा छनोट गरिएको रोजगारी

जबरजस्ती गराइएको, अनुबद्ध (ऋण बन्धन सहित) वा करारबद्ध श्रम, अनैच्छिक वा शोषक कारागार श्रम, व्यक्तिहरूको गुलामी वा बेचबिखनलाई अनुमति दिइएको छैन। यसमा श्रम वा सेवाहरूको लागि धम्की, बल, दादागिरी, धोका वा छल गरेर यातायात, आश्रय दिने, भर्ना, स्थानान्तर वा प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरू समावेश हुन्छन्। कामदारहरूलाई लागूयोग्य भएमा कामदारको छात्रावास वा बस्ने आवासहरू सहित कम्पनीले उपलब्ध गराएको सुविधामा प्रवेश गर्न वा निस्कन अनुचित प्रतिबन्धहरूको साथै उनीहरूको गतिविधिको स्वतन्त्रतामा अनुचित प्रतिबन्धहरू हुनेछैन। नियुक्त गर्ने प्रक्रियाको भागको रूपमा, सबै कामदारहरूलाई उनीहरूको मूल भाषामा लेखिएको रोजगार सम्झौता उपलब्ध गराउनुपर्छ जसमा रोजगारका सर्त तथा अवस्थाहरू समावेश हुन्छन्। विदेशी प्रवासी कामदारहरूले आफ्नो मूल देशबाट प्रस्थान गर्ने कामदारलाई त्यहाँबाट प्रस्थान गर्नुअघि रोजगारी सम्झौता प्राप्त गर्नुपर्छ र यी परिवर्तनहरू स्थानीय कानून पूरा गर्न र समान वा उत्कृष्ट सर्तहरू उपलब्ध गराउन नगरिँदासम्म देशमा सम्झौता प्राप्त गर्न आगमान पश्चात रोजगारीको सम्झौतामा कुनै विकल्प वा परिवर्तन(हरू) हुनु हुँदैन। सबै कार्य स्वैच्छिक हुनुपर्छ र कामदारहरू कुनै पनि समयमा काम छोड्न वा कामदारको सम्झौता अनुसार उचित सूचना दिइन्छ भने जरिवाना बिना आफ्नो रोजगार खारेज गर्न स्वतन्त्र हुनुहुनेछ। रोजगारदाता, एजेन्ट र उप-एजेन्टहरूले सरकारद्वारा जारी गरिएका पहिचान, राहदानी वा कार्य अनुमतिहरू जस्ता पहिचान वा आप्रवासन कागजातहरू धारण गर्न सक्नुहुन्न वा अन्यथा नष्ट गर्न, गुप्त राख्न वा जफत गर्न सक्नुहुन्छ। कानूनले उक्त धारणहरू आवश्यक गर्छ भने रोजगारदाताहरूले उक्त कागजात मात्र धारण गर्न सक्नुहुन्छ। यो अवस्थामा, कुनै पनि समयमा कामदारहरूको आफ्ना कागजातहरूमा पहुँच अस्वीकार गर्नुहुँदैन। कामदारहरूलाई रोजगारदाता, एजेन्ट वा उप-एजेन्टहरूलाई भर्ना शुल्क वा तिनीहरूका रोजगारीका सम्बन्धित अन्य शुल्कहरू भुक्तानी गर्न आवश्यक हुनेछैन। यदि कुनै पनि शुल्कहरू कामदारहरूदवारा दिइएको फेला परेमा, त्यस्ता शुल्कहरू कामदारहरूलाई फिर्ता गर्नु पर्नेछ।

2) साना कामदारहरू

निर्माणको कुनै पनि अवस्थामा बाल श्रम प्रयोग गर्नुहुँदैन। "बच्चा" शब्दले 15 वर्ष उमेर वा अनिवार्य शिक्षा पूरा गर्ने उमेर भन्दा मुनिका वा राष्ट्रमा रोजगारीको न्यूनतम उमेर भन्दा मुनिको उमेरका मानिसलाई जनाउँछ।

सहभागीहरूले कामदारहरूको उमेर प्रमाणित गर्न उपयुक्त मेकानिजम कार्यान्वयन गर्नेछन्। सबै नियम र

कानुनहरूसँग मान्य, वैध कार्यस्थलका शिक्षण कार्यक्रमहरूको प्रयोग हुनु पर्नेछ। 18 वर्षभन्दा कम उमेरका कामदारहरू (युवा कामदारहरू) ले रातीको काम र ओभरटाइम सहित ती कामहरू गर्नु हुँदैन जसले उनीहरूको स्वास्थ्य वा सुरक्षामा जोखिम पुर्‍याउँछन्। सहभागीहरूले लागूयोग्य कानून तथा नियमनहरू अनुसार विद्यार्थीहरूका रेकर्डको उचित व्यवस्थापन, शैक्षिक साझेदारहरूको कठोर परिश्रम र विद्यार्थी अधिकारको सुरक्षाको उचित मर्मतसम्भार मार्फत विद्यार्थी कामदारको उचित व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ। सहभागीहरूले सबै विद्यार्थी कामदारहरूलाई उपयुक्त सहयोग र प्रशिक्षण प्रदान गर्नु पर्नेछ। स्थानीय कानुनको अनुपस्थितिमा विद्यार्थी कामदार, इन्टर्न र सिकारुहरूको तलबदर पनि समान वा त्यस्तै काम गर्ने अन्य प्रविष्टि-स्तरका कामदारहरूको तलबदरको समान हुनुपर्नेछ। बाल श्रम पहिचान गरिन्छ भने, सहायता/सुधार उपलब्ध गराइन्छ।

3) काम गर्ने समय

व्यावसायिक अभ्यासहरूको अध्ययनले, उत्पादकता घट्ने, खर्च बढ्ने र चोट र रोग बढ्ने कुरालाई, कामदारको तनावसँग स्पष्ट रूपमा जोड्दछ। कार्य अवधि स्थानीय कानुनद्वारा तोकिएको अधिकतम समयभन्दा बढी हुनु हुँदैन। आपतकालीन वा असामान्य परिस्थितिहरू बाहेक कार्य-सप्ताहमा ओभरटाइम लगाएर प्रति हप्ता 60 घण्टाभन्दा बढी हुनुहुँदैन। सबै ओभरटाइम स्वैच्छिक हुनुपर्छ। कामदारहरूलाई हरेक सात दिनमा कम्तीमा एक दिनको बिदाको अनुमति दिनु पर्नेछ।

4) ज्याला र लाभहरू

कामदारहरूलाई भुक्तानी गरिने क्षतिपूर्ति न्यूनतम मजदूरी, ओभरटाइम समय र कानूनी रूपमा अनिवार्य लाभहरूसँग सम्बन्धित हुने सहित सम्पूर्ण लागूयोग्य कानूनसँग अनुपालना गरिनेछ। स्थानीय कानुनको अनुपालनमा, कामदारहरूलाई ओभरटाइमको भुक्तानी दर नियमित घण्टाको दरभन्दा अधिक मुआवजाका रूपमा क्षतिपूर्ति दिनुपर्छ। अनुशासनात्मक कार्वाहीका रूपमा ज्यालाबाट कटौतीको अनुमति हुनेछैन। प्रत्येक तलब अवधिका लागी कामदारहरूलाई ठिक समयमा र बुझिने तलब स्टेटमेन्ट प्रदान गरिनेछ जसमा कार्यको सठिक क्षतिपूर्तिको सत्यापनका लागि पर्याप्त जानकारी सामेल हुनेछ। अस्थायी, प्रेषण र आउटसोर्स गरिएको श्रमको सबै प्रयोग स्थानीय कानुनको सीमाभित्र हुनेछ।

5) मानवीय व्यवहार

कामदारहरूसँग हिंसा, लिङ्ग-आधारित हिंसा, यौन उत्पीडन, यौन दुर्व्यवहार, शारीरिक दण्ड, मानसिक वा शारीरिक जबरजस्ती, बदमाशी, सार्वजनिक मजाक उडाउने वा मौखिक दुर्व्यवहारसहित कुनै कठोर वा अमानवीय व्यवहार हुनुहुँदैन; र त्यहाँ कुनै पनि यस्तो व्यवहारको खतरा पनि हुनुहुँदैन। यी आवश्यकताहरूको समर्थनमा अनुशासनात्मक नीति र प्रक्रियाहरू स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरिनेछ र कामदारहरूलाई जानकारी गराइनेछ।

6) गैर-भेदभाव/गैर-उत्पीडन

सहभागीहरूलाई उत्पीडन र गैर-कानूनी भेदभाव रहित कार्यस्थलमा प्रतिबद्ध गर्नुपर्छ। कम्पनीहरू जाति, रङ, उमेर, लिङ्ग, लैङ्गिक झुकाव, लैंगिक पहिचान र हाउभाउ, जातियता वा राष्ट्रिय मूल, असक्षमता, गर्भावस्था, धर्म, राजनीतिक आस्था, युनियनको सदस्यता, समेटिएको सेवानिवृत्त स्थिति, नियुक्तिमा संरक्षित अनुवांशिक जानकारी वा

वैवाहिक स्थिति र ज्याला, पदोन्नति, पुरस्कारहरू र प्रशिक्षणमा पहुँच जस्ता रोजगारीका अभ्यासहरूको आधारमा भेदभाव वा उत्पीडनमा संलग्न हुनेछैन। कामदारहरूलाई धार्मिक कार्यहरूका लागि उचित ठाउँ उपलब्ध गराइनेछ। यसबाहेक, कामदारहरू वा सम्भावित कामदारहरूलाई भेदभावपूर्ण तरिकामा प्रयोग गर्न सकिने गर्भावस्था वा कुमारीत्व परीक्षण सहित चिकित्सा परीक्षणहरू वा शारीरिक परीक्षणहरू गराउनु हुँदैन। यो ILO भेदभाव (रोजगार तथा पेशा) सभाको विचारमा ड्राफ्ट गरिएको थियो (नं.111)।

7) सम्बद्धताको स्वतन्त्रता

स्थानीय कानूनलाई मानेर सहभागीहरूले, आफ्नो रोजाइको मजदुर सङ्गठन गठन गर्न वा तिनमा सामेल हुनपाउने सबै कामदारहरूको अधिकार, सामुहिक रूपले, सम्झौता गर्न र शान्तिपूर्ण जमघटमा संलग्न हुने र साथै यस्ता क्रियाकलापहरूबाट टाढा रहने कामदारहरूको अधिकारलाई सम्मान गर्ने छन्। कामदार र/वा उनीहरूका प्रतिनिधिहरूले कुनै भेदभाव, प्रतिशोध, धम्की वा दुर्व्यवहारको डरबिना, कामको वातावरण र व्यवस्थापन व्यवहारहरू बारे व्यवस्थापनसँग खुलेर आफ्ना विचार र चिन्ताहरू बताउन र साझा गर्न सक्षम हुनेछन्।

B. स्वास्थ्य तथा सुरक्षा

सहभागीहरूले, काम सम्बन्धी चोट र बीमारीका घटनाहरूलाई कम गर्नका साथसाथै एउटा सुरक्षित र स्वस्थ कार्य वातावरणले उत्पादन र सेवाहरूको गुणवत्ता, उत्पादनको निरन्तरता, कामदारको प्रतिधारण र मनोबल बढाउँछ भन्ने जान्दछन्। सहभागीहरूले कार्यस्थलमा स्वास्थ्य र सुरक्षाका मुद्दाहरू पहिचान गरेर समाधान गर्न निरन्तर कामदारको भागिदारी र शिक्षा आवश्यक छन् भनेर पनि जान्दछन्।

मान्यता प्राप्त व्यवस्थापन प्रणालीहरू जस्तै ISO 45001 र ILO व्यावसायिक सुरक्षा र स्वास्थ्यमा दिशानिर्देशहरूलाई कोड तयार गर्नको लागि सन्दर्भको रूपमा प्रयोग गरियो र यिनीहरू थप जानकारीको लागि उपयोगी स्रोतहरू हुन सक्छन्।

स्वास्थ्य र सुरक्षा मानकहरू हुन्:

1) पेशागत सुरक्षा

कामदारको स्वास्थ्य तथा सुरक्षामा हुने जोखिमहरू (रासायनिक, बिजुली र अन्य ऊर्जा स्रोतहरू, अग्नि, वाहनहरू र खतरनाक जोखिमहरू, आदि) का सम्भावनाहरूको पहिचान र मूल्याङ्कन गरिनु पर्छ, जोखिम हटाउने, प्रक्रिया वा सामग्रीहरू प्रतिस्थापन गर्ने, उपयुक्त डिजाइनले नियन्त्रण गर्ने, इन्जिनियरिङ र प्रशासनिक नियन्त्रणहरू, रोकथाममूलक व्यवस्थापन र सुरक्षित कार्य कार्यविधिहरू (लकआउट/ट्यागआउ सहित) कार्यान्वयन गर्ने र निरन्तर पेशागत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा प्रशिक्षण उपलब्ध गराउने कार्यहरू समावेश गर्ने नियन्त्रणहरूको पदानुक्रम प्रयोग गरेर शान्त राख्नुपर्छ। जोखिमहरूलाई यी साधनहरूबाट पर्याप्त रूपमा नियन्त्रण गर्न सकिँदैन भने कामदारहरूलाई ती जोखिमहरूसँग सम्बद्ध जोखिमहरूका लागि उचित, सुदृढ, व्यक्तिगत सुरक्षात्मक उपकरण र शैक्षिक सामग्रीहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। गर्भवती महिलाहरू र 'नानी भएका आमाहरूलाई उच्च जोखिमहरूबाट बचाउनका लागि उचित कदम चाल्न सकिन्छ, गर्भवती महिला र नानी भएका आमाहरूलाई काम प्रदान गर्ने र उचित आवास प्रदान गर्ने सहितका उच्च जोखिमबाट बचाउनका लागि कार्यस्थल स्वास्थ्य र सुरक्षित हुनु आवश्यक पर्दछ।

2) आपतकालीन अवस्थाको लागि तैयारी

सम्भावित आकस्मिक अवस्थाहरू र कार्यक्रमहरूको पहिचान गरेर मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ र आकस्मिक रिपोर्टिङ, कामदार सूचना र निकासी प्रक्रिया, कामदार प्रशिक्षण र अभ्यासहरू सहित आपतकालीन योजनाहरू र प्रतिक्रिया प्रक्रियाहरू लागू गरेर तिनीहरूका प्रभावहरू कम गराउनुपर्छ। आपतकालीन ड्रिलहरू थप बलियो हुने कम्तीमा वार्षिक वा स्थानीय कानूनद्वारा आवश्यक भए अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्छ। आपतकालीन योजनाहरूमा उपयुक्त अग्नि पत्ता लगाउने र स्तम्भन, स्पष्ट र सुस्पष्ट निर्गम, पर्याप्त बाहिर निस्कने सुविधाहरू, आपतकालीन प्रतिवादीहरूको सम्पर्क जानकारी र रिकभरी योजनाहरू पनि समावेश हुनुपर्छ। यस्ता योजनाहरू र प्रक्रियाहरूले जीवन, वातावरण र सम्पत्तिको हानिलाई कम गर्ने कार्यमा ध्यान दिनु पर्नेछ।

3) पेशागत चोटपटक र बिमारी

प्रक्रियाहरू र प्रणालीहरूलाई व्यावसायिक चोट र रोगलाई रोक्न, व्यवस्थापन गर्न, पत्तो लगाउन र रिपोर्ट गर्न तल दिएका प्रावधानहरू समेत समावेश गर्नुपर्छ, कामदारलाई रिपोर्ट गर्न प्रोत्साहन दिनु, चोट र बिमारीका मामिलाहरूलाई वर्गीकृत गरेर रेकर्ड गर्नुपर्छ, आवश्यक चिकित्सा उपचार प्रदान गर्नुपर्छ, घटनाहरूको जाँच र तिनीहरूका कारणलाई समाप्त गर्नका लागि सही कदम चाल्नुपर्छ र कामदारहरूको काममा फर्किने सुविधा बनाउनुपर्छ।

4) औद्योगिक स्वच्छता

कामदार जोखिम नियन्त्रणको पदानुक्रमअनुसार कामदारहरू रासायनिक, जैविक र भौतिक एजेन्टहरूको संसर्गमा छन् भन्ने पहिचान, मूल्याङ्कन र नियन्त्रण गर्नुपर्छ। कुनै पनि सम्भावित खतराहरू पहिचान गरिन्छ भने, सहभागीहरूसँग सम्भावित खतराहरू खारेज र/वा घटाउन अवसरहरू हेर्नुहुनेछ। जोखिमहरू हटाउन वा कम गर्न नसकिएमा, सम्भावित जोखिमहरू उचित डिजाइन, इन्जिनियरिङ र प्रशासनिक नियन्त्रण मार्फत हटाउनु वा नियन्त्रण गर्नुपर्छ। जोखिमहरूलाई यस तरिकाले पर्याप्त रूपमा नियन्त्रण गर्न सकिएन भने कामदारहरूलाई उपयुक्त, राम्ररी व्यवस्थित राखिएको, व्यक्तिगत सुरक्षात्मक उपकरण निःशुल्क प्रयोग गर्न दिनुपर्छ। सुरक्षात्मक कार्यक्रमहरू निरन्तर हुनुपर्छ र यिनीहरूमा यी जोखिमहरूसँग सम्बन्धित जोखिम बारे शैक्षिक सामग्री समावेश गर्नु पर्नेछ।

5) शारीरिक रूपमा गर्ने काम

कामदारहरूद्वारा हातले सामग्री पक्रिने र भारी उठाइरहने वा लामो समयसम्म खडारहने र दोहोऱ्याइरहने वा बल प्रयोग गरी जोड्ने कार्यहरू सहित शारीरिक जोखिम लिएर कार्य गर्नु पर्ने कार्यहरूको पहिचान, मूल्याङ्कन र नियन्त्रण गर्नुपर्छ।

6) मेसिन सेफगार्डिङ

उत्पादनमा प्रयोग गरिने र अन्य मेसिनरीहरू सुरक्षा जोखिमहरूको लागि जाँच गरिनु पर्छ। मेसिनले कामदारहरूलाई चोट लाग्न सक्ने जोखिम भएको स्थितिमा शारीरिक गार्ड, इन्टरलक र बेरियरहरू उपलब्ध गराइनु पर्छ र राम्ररी सञ्चालन गर्नुपर्छ।

7) सरसफाई, खाना र आवास

कामदारहरूलाई सफा शौचालयको सुविधा, खाने पानी र स्वच्छ खाना तयारी गर्ने, भण्डारण गर्ने र खाना खाने सुविधाका लागि सहज पहुँच उपलब्ध गराउनुपर्छ। सहभागी वा श्रम एजेन्टद्वारा उपलब्ध गराइएका कामदार आवासहरू सफा र सुरक्षित हुनुपर्छ, र तिनीहरूमा उपयुक्त आपतकालीन बाहिर निस्किने, स्नानका लागि तातोपानी, प्रसस्त उज्यालो र तातो र हावा चल्ने, व्यक्तिगत र मूल्यवान वस्तुहरूको भण्डारण गर्नका लागि सुरक्षित र निजी स्थान सहित उचित प्रवेश र निकास भएको आवास प्रदान गरिनुपर्छ।

8) स्वास्थ्य तथा सुरक्षा सञ्चार

सहभागीहरूले कामदारलाई उसले काम गर्नु पर्ने स्थानको यान्त्रिक, विद्युतीय, रासायनिक, आगो र शारीरिक जोखिमहरूको बारेमा मात्रै सीमित नभएर उपयुक्त कार्यस्थल स्वास्थ्य र सुरक्षाका बारेमा पनि, उसको भाषामा वा उसले बुझ्ने भाषामा जानकारी र प्रशिक्षण प्रदान गरिनु पर्नेछ। स्वास्थ्य र सुरक्षा सम्बन्धी जानकारी कार्यस्थलमा स्पष्ट रूपमा टाँसिनेछ वा त्यस्तो पहिचान गर्न सकिने र कामदारहरूद्वारा पहुँचयोग्य हुनेछ। सबै कामदारहरूलाई कामको सुरुवात घि र त्यसपछि नियमितरूपमा तालिम दिइनेछ। कामदारहरूलाई प्रतिशोध बिना कुनै पनि स्वास्थ्य तथा सुरक्षा चिन्ताहरू उठाउन प्रोत्साहन गरिनेछ।

C. वातावरण

सहभागीहरूले विश्व-स्तरीय उत्पादनहरूको उत्पादनमा पर्यावरणीय जिम्मेवारी अभिन्न छ भनेर मान्दछन्। सहभागीहरूले वातावरणीय प्रभावहरू पहिचान गर्नुहुनेछ र सर्वसाधारणको स्वास्थ्य तथा सुरक्षा सेफगार्ड गर्दा उनीहरूको उत्पादन गर्ने सञ्चालनहरू भित्र समुदायिक, वातावरण र प्राकृतिक स्रोतहरूमा प्रतिकूल प्रभावहरू कम गर्नुहुनेछ। मान्यता प्राप्त प्रशासनिक प्रणाली जस्तै ISO 14001 र परिवृत्त व्यवस्थापन र लेखा परीक्षा प्रणाली (Eco Management and Audit System-EMAS)हरूलाई कोड तयार गर्दा सन्दर्भको रूपमा प्रयोग गरिएको थिए र यो थप जानकारीको उपयोगी स्रोत हुन सक्छ।
पर्यावरणीय मानकहरू तल दिएको छन्:

1) वातावरणीय अनुमतिहरू र रिपोर्टिङ

सबै आवश्यक पर्यावरणीय अनुमतिपत्रहरू (उदाहरणका लागि निर्वहन अनुगमन), अनुमोदन र रजिस्ट्रेसनहरू प्राप्त गर्न, राखिनु र अद्यावधिक गरिनु र उनीहरूको परिचालन र रिपोर्टिङ आवश्यकताहरूको पालन गर्नुपर्छ।

2) प्रदुषण रोकथाम र स्रोत न्यूनीकरण

प्रदूषण र अपशिष्ट उत्पादनको उत्सर्जन र फोहोर उत्पादनलाई स्रोतमा नै घटाउनु वा स्रोतबाट प्रदूषण नियन्त्रण उपकरणजस्ता प्रविधिहरू; उत्पादनलाई परिमार्जन गर्दै, रखरखाव र सुविधा प्रक्रियाहरू परिमार्जन गर्दै; वा अन्य माध्यमद्वारा हटाउन वा कम गर्नुपर्छ। पानी, जीवाश्म इन्धन, खनिज र पवित्र जङ्गली उत्पादनहरूसहित प्राकृतिक स्रोतहरूको प्रयोगमा उत्पादन, रखरखाव र सुविधा, सामग्री प्रतिस्थापन, पुनः प्रयोग, संरक्षण, रिसाइक्लिङ्ग वा अन्य साधनहरू जस्ता प्रक्रियाहरूद्वारा बचाएर नियन्त्रण गर्नुपर्छ।

3) खतरनाक पदार्थहरू

मानवहरू वा वातावरणलाई जोखिममा पार्ने रसायनहरू, फोहोर र अन्य सामग्रीहरूलाई पहिचान, लेबल र व्यवस्थित गर्नका लागि तिनीहरूको सुरक्षित हेन्डलिङ्ग, ओसार-पसार, भण्डारण, प्रयोग, रिसाइक्लिङ्ग वा पुनः प्रयोग र निपटान सुनिश्चित गर्नुपर्छ।

4) ठोस फोहोर

सहभागीले ठोस फोहोर (जोखिमरहित) पहिचान गर्न, यसलाई व्यवस्थित गर्न, कम गर्न र यथोचित रूपमा नष्ट गर्न वा रिसाइकल गर्न प्रणालीगत दृष्टिकोण कार्यान्वयन गर्नुहुनेछ।

5) वाष्प उत्सर्जन

अस्थिर जैविक पदार्थहरू, एयरोसोल, संक्षारक, पार्टिकुलेट्स, ओजोन घटाउने रसायन र सञ्चालनको कारण दहनबाट उत्पादित उत्पादनहरूको पहिचान
उत्सर्जनअघि आवश्यकताअनुसारले नियमितरूपमा अनुगमन, नियन्त्रण र उपचार गरिनेछ। ओजन-खाली गर्ने तत्वहरू मोन्ट्रियल प्रोटोकोल र उपयुक्त नियमनहरू अनुसार प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थित गरिन्छ। सहभागीहरूले आफ्नो वायु उत्सर्जन नियन्त्रण प्रणालीको कार्यकुशलताको नियमित निगरानी गर्नु पर्नेछ।

6) सामग्रीहरूका प्रतिबन्धहरू

सहभागीहरूले पुन:प्रयोग र नष्ट गर्नका लागि लेबलिङ गर्नु सहित उत्पादन र निर्माणकार्यमा विशिष्ट पदार्थहरूको निषेध वा प्रतिबन्धको सम्बन्धमा सबै लागू कानुन, नियमनहरू र ग्राहक आवश्यकताहरूको पालन गर्नु पर्नेछ।

7) जल व्यवस्थापन

सहभागीहरूले एक जल व्यवस्थापन कार्यक्रम लागू गर्नेछ जसले पानीका स्रोतहरूको प्रयोग र निर्वहनको दस्तावेजीकरण, पहिचान र अनुगमन गर्नेछ; पानी संरक्षण गर्ने अवसर खोज्नेछ; र प्रदूषणको च्यानलहरूको नियन्त्रण गर्नेछ। सबै फोहोर पानीलाई फ्याँक्नु वा निपटान गर्नुअघि पहिचान, अनुगमन, नियन्त्रित र उपचार गर्नु आवश्यक छ। सहभागीहरूले आफ्नो फोहोर पानीको उपचार र रोकेर राख्ने प्रणालीको इष्टतम कार्यकुशलता र नियामक अनुपालन सुनिश्चित गर्न कार्यक्षमताको नियमित रूपमा निगरानी गर्नेछ।

8) ऊर्जा खपत र ग्रीनहाउस ग्याँस उत्सर्जन

सहभागीहरूले कर्पोरेट-व्यापक ग्रिन हाउस ग्यास घटाउने लक्ष्य स्थापना गर्नुपर्छ। शक्ति खपत र सबै सान्दर्भिक क्षेत्रहरू 1 र 2 ग्रिनहाउस ग्यास उत्सर्जनहरूलाई ट्र्याक, कागजातीकरण र ग्रिन हाउस ग्यास घटाउने लक्ष्यको विपरित सार्वजनिक रूपमा रिपोर्ट गरिनुपर्छ। सहभागीहरूले ऊर्जा दक्षतामा सुधार गर्न र तिनीहरूको ऊर्जा खपत र ग्रीन हाउस ग्याँस उत्सर्जनलाई कम गर्ने तरिकाहरू खोज्नु पर्नेछ।

D. आचारनीति

सामाजिक दायित्वहरू पुरा गर्न र बजारमा सफलता प्राप्त गर्नका लागि सहभागी र उनीहरूका एजेन्टहरूले नैतिकताका उच्च स्तरहरूको पालन गर्नु पर्नेछ, जसमा समावेश छन्:

1) व्यावसायिक सत्यनिष्ठा

इमान्दारीताका उच्चतम मानकहरू सबै व्यवसाय अन्तरक्रियाहरूमा पालना गरिन्छ। प्रतिभागीहरूले कुनै पनि र सबै प्रकारको घुस, भ्रष्टाचार, असुली र हडप्ने कार्यको निषेध गर्न शून्य-सहनशीलता नीतिको पालन गर्नुपर्नेछ।

2) अनुचित फाइदा नलिने

घुस वा अयोग्य वा अनुचित फाइदा प्राप्त गर्ने अन्य माध्यमहरू वाचा, प्रस्ताव, अधिकार, प्रदान वा स्वीकार गर्नु हुँदैन। यो प्रतिबन्धमा व्यवसाय प्राप्त गर्न वा कायम राख्न, कुनै व्यक्तितर्फ व्यवसाय सञ्चालन गर्न वा अन्यथा अनुचित फाइदा प्राप्त गर्नको लागि तेस्रो पक्ष मार्फत प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा मूल्य भएको कुनै पनि वस्तु वाचा गर्ने, प्रस्ताव गर्ने, अधिकार दिने, दिने वा स्वीकार गर्ने कुराहरूलाई समेट्छ। भ्रष्टाचारविरोधी कानुनसँग अनुपालन सुनिश्चित गर्न निगरानी, रेकर्ड राख्ने र प्रवर्तन प्रक्रियाहरू लागू गरिनु पर्छ।

3) जानकारीको खुलासा

सबै व्यापारिक लेनदेनहरू पारदर्शी रूपमा गरिनु र सही रूपमा प्रतिभागीको व्यापारिक पुस्तक र रेकर्डहरूमा प्रतिबिम्बित हुनुपर्छ। सहभागीको श्रम, स्वास्थ्य तथा सुरक्षा, वातवरणीय अभ्यास, व्यावसायिक क्रियाकलाप, संरचना, वित्तीय अवस्था र कार्यसम्पादनसँग सम्बन्धित जानकारी लागूयोग्य नियमन र प्रचलित उद्योग अभ्यासहरू अनुसार खुलासा गरिन्छ। रेकर्डहरूको गलत बयान वा आपूर्ति श्रृङ्खलामा रहेका अवस्था वा अभ्यासहरूको मिथ्यावर्णन स्वीकार्य हुँदैन।

4) बौद्धिक सम्पत्ति

वौद्धिक सम्पत्ति अधिकारहरू सम्मान गरिनुपर्छ, वौद्धिक सम्पत्ति अधिकारहरूको संरक्षण गर्ने शैलीमा प्रविधि स्थानान्तर र कुन तरिकाबाट गर्ने भन्ने बारे थाहा पाउनुपर्छ र ग्राहक तथा आपूर्तिकर्तासम्बन्धी जानकारीलाई सुरक्षा गर्नुपर्छ।

5) निष्पक्ष व्यवसाय, विज्ञापन र प्रतिस्पर्धा

निष्पक्ष व्यवसाय, विज्ञापन र प्रतिस्पर्धाका मानकहरूलाई पालना गर्नुपर्छ।

6) पहिचान संरक्षण हुने र प्रतिशोध नलिने

कानूनद्वारा प्रतिबन्धित नगरेसम्म आपूर्तिकर्ता र कर्मचारी ध्यानाकर्षण गर्ने व्यक्तिहरू[2] को गोपनीयता, अनामिकता र सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने कार्यक्रमहरू कायम राखिन्छ। प्रतिभागीहरूसँग आफ्ना कर्मचारीहरूका लागि प्रतिशोधको डर नदेखाइकन कुनै पनि समस्याबारे आवाज उठाउनसक्ने संचार प्रक्रिया हुनुपर्छ।

7) खनिजहरू ल्याउन उत्तरदायी

सहभागीहरूले ट्यान्टालुम, टिन, सुन वा टङ्स्टनको रक्षाको स्रोत र चेनलाई द्वन्द्व-प्रभावित र उच्च-जोखिमा क्षेत्रहरू वा बराबर तथा पहिचान गरिएको उच्च लगनशीलता फ्रेमवर्कबाट खनिज पदार्थहरूका जिम्मेवार पूर्तिको लागि आर्थिक सहकार्य र विकास संस्था (OECD) को मार्गदर्शनसँग निरन्तरतामा स्रोत बनाइएको छ भनी उचित रूपमा निश्चित गर्न आफूले उत्पादन गर्ने उत्पादनहरूमा नीति अंगीकार गर्नुपर्नेछ र उचित लगनशीलता प्रयोग गर्नुपर्नेछ।

8) गोपनीयता

सहभागीहरूले आपूर्तिकर्ता, ग्राहक, उपभोक्ता तथा कर्मचारीहरू सहित व्यापार गर्ने सबैसँग उनीहरूका व्यक्तिगत जानकारीको उचित गोपनीयताका अपेक्षाहरूको संरक्षण गर्न प्रतिबद्ध छन्। सहभागीहरूले व्यक्तिगत जानकारी एकत्रित गर्दा, भण्डार गर्दा, प्रशोधन गर्दा, प्रसारण गर्दा, र साझेदारी गर्दा गोपनीयता र सूचना सुरक्षा नियमहरू र नियामक आवश्यकताहरूको पालन गर्नुपर्छ।

[2] हुइस्सलब्लोवरको परिभाषा: यो त्यो व्यक्ति हो जसले कर्मचारी वा कम्पनीका अधिकारी वा सार्वजनिक आधिकृत वा आधिकारिक निकायद्वारा अनुचित आचरण गरेको बारेमा खुलासा गर्दछ।

E. व्यवस्थापन प्रणाली

सहभागीहरूले यस कोडको सामग्रीसँग सम्बन्धित भएको दायराको साथमा व्यवस्थापन प्रणाली अपनाउनु वा स्थापित गर्नुपर्नेछ। व्यवस्थापन प्रणाली निम्न सुनिश्चित गर्न डिजाइन गरिनेछः (a) सहभागीका परिचालन र उत्पादनहरूसँग सम्बन्धित लागू कानुन, नियमहरू र ग्राहक आवश्यकताहरूको अनुपालन; (b) यो कोडसँग अनुमोदन; र (c) यस कोडसँग सम्बन्धित परिचालन जोखिमहरूको पहिचान र शमन गर्नु। यसले निरन्तर सुधारको सुविधा पनि प्रदान गर्नुपर्छ।
व्यवस्थापन प्रणालीमा निम्न तत्वहरू हुनुपर्छः

1) कम्पनीको प्रतिबद्धता

सहकारी र निरन्तर सुधारका लागि प्रतिभागीको प्रतिबद्धतालाई पुष्टि गर्ने कर्पोरेट सामाजिक र पर्यावरणिय जिम्मेवारी नीतिको विवरण, कार्यकारी व्यवस्थापनद्वारा प्रमाणित गरिएको र स्थानीय भाषामा लेखेर सुविधामा टाँसिएको गरिएको छ।

2) व्यवस्थापन जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व

सहभागीले व्यस्थापन प्रणाली र सम्बद्ध कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्नका लागि जिम्मेवार वरिष्ठ कार्यकारी तथा कम्पनीका प्रतिनिधि(हरू)लाई स्पष्टरूपमा पहिचान गर्दछ। वरिष्ठ व्यवस्थापनले नियमित रूपमा व्यवस्थापन प्रणालीहरूका स्थितिको समीक्षा गर्दछ।

3) कानूनी र ग्राहकका आवश्यकताहरू

यो कोडका आवश्यकताहरू सहित लागू कानुन, नियमनहरू र ग्राहक आवश्यकताहरू पहिचान गर्नको लागि निरीक्षण गर्ने र बुझ्ने प्रक्रिया हो।

4) जोखिम मूल्याङ्कन र जोखिम व्यवस्थापन

यो सहभागीका कार्यहरूसँग सम्बन्धित कानुनी अनुपालन, पर्यावरण, स्वास्थ्य र सुरक्षा[3] र श्रम अभ्यास र नैतिक जोखिमहरूको पहिचान गर्ने एउटा प्रक्रिया हो। प्रत्येक जोखिमका लागि सापेक्ष महत्त्व निर्धारण र उपयुक्त प्रक्रियागत र भौतिक नियन्त्रणहरूका लागी पहिचानसम्बन्धी जोखिम नियन्त्रण र नियामक अनुपालनको सुनिश्चितको कार्यान्वयन।

[3] पर्यावरणीय स्वास्थ्य र सुरक्षाको जोखिममा समावेश हुने क्षेत्रहरू उत्पादन क्षेत्रहरू, गोदाम र भण्डारण सुविधाहरू, प्लान्ट/सुविधाहरूका सहायक उपकरण, प्रयोगशालाहरू र परीक्षण क्षेत्रहरू, स्वच्छता सुविधाहरू (स्नानघर), भान्सा/क्याफेटरिया र कामदार आवास/निवास हुन्।

5) सुधारका उद्देश्यहरू

सहभागीको सामाजिक, वातावरणीय र स्वास्थ्य तथा सुरक्षा कार्य सम्पादनमा सुधार गर्न लिखित कार्य सम्पादन उद्देश्यहरू, लक्ष्य र कार्यान्वयन योजनाहरू, ती उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न सहभागीको प्रदर्शनको आवधिक मूल्याङ्कन पनि समाहित छ।

6) प्रशिक्षण

सहभागीका नीति, प्रक्रिया र सुधारका उद्देश्यहरू लागू गर्न र लागू कानुनी र नियमन आवश्यकताहरू पूरा गर्नको लागि व्यवस्थापक र कामदारहरूका लागि तालिम कार्यक्रमहरू।

7) सञ्चार

यो सहभागीका नीति, अभ्यास, अपेक्षाहरू र कामदारहरू, आपूर्तिकर्ताहरू र ग्राहकहरूको प्रदर्शनको बारेमा स्पष्ट र सही जानकारी सञ्चार गर्ने प्रक्रिया हो।

8) कामदार प्रतिक्रिया, सहभागिता र गुनासोहरू

प्रभावकारी सिकायत प्रणाली, कामदारहरूको बुझाइ र प्रतिक्रिया प्राप्त गर्न वा अभ्यासहरूविरुद्ध उल्लङ्घन भएकोमा र यस कोडअन्तर्गत पर्ने सर्तहरूको मूल्याङ्कन गर्न र निरन्तर सुधार गर्नसहित चलिरहेका प्रक्रियाहरू। कामदारहरूलाई प्रतिहिंसा वा प्रतिशोधको डर बिना कष्ट र पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउने सुरक्षित वातावरण दिइएको हुनुपर्छ।

9) अडिट र आँकलनहरू

कानूनी र पर्यावरणीय जिम्मेवारीसँग सम्बन्धित कानुनी र नियामक आवश्यकताहरूको अनुरूप, कोडको सामग्री र ग्राहक अनुबन्ध आवश्यकताहरूलाई सुनिश्चित गर्न आवधिक आत्म-मूल्याङ्कन।

10) सुधारात्मक कार्य प्रक्रिया

यो आन्तरिक वा बाह्य आंकलन, निरीक्षण, अनुसन्धान र समीक्षाहरूद्वारा पहिचान गरिएका कमजोरीहरूको समयमै सुधारको लागि गरिने प्रक्रिया हो।

11) दस्तावेजीकरण र रेकर्डहरू

नियामक अनुपालन सुनिश्चित गर्न र कम्पनीका आवश्यकताहरूको अनुरूप साथै निजताको रक्षा गर्न उपयुक्त गोप्यता सुनिश्चित गर्नको लागि दस्तावेज र रेकर्डको निर्माण र रखरखाव।

12) आपूर्तिकर्ता उत्तरदायित्व

यो आपूर्तिकर्ताहरूमा कोड आवश्यकताहरूको सञ्चार गर्ने कोडलाई आपूर्तिकर्ता अनुपालनसँग अनुगमन गर्ने प्रक्रिया हो।

सन्दर्भहरू

यो कोड तयार गर्न तल दिएका कोडहरू प्रयोग भएको थियो र यो थप जानकारीको उपयोगी स्रोतहरू हुन सक्छ। तल दिएका मानकहरूलाई प्रत्येक प्रतिभागीद्वारा अनुमोदन गरिन वा नगरिन सक्छ।

डोड-फ्रेङ्क वाल स्ट्रिट सुधार र उपभोक्ता संरक्षण ऐन
http://www.sec.gov/about/laws/wallstreetreform-cpa.pdf

पर्यावरण व्यवस्थापन र अडिट प्रणाली http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

Ethical Trading Initiative www.ethicaltrade.org/

सुरक्षा र स्वास्थ्यको ILO अभ्यास कोड
www.ilo.org/public/english/protection/safework/cops/english/download/e000013.pdf

ILO अन्तर्राष्ट्रिय श्रम मानक
www.ilo.org/public/english/standards/norm/whatare/fundam/index.htm

ISO 14001 www.iso.org

राष्ट्रिय अग्नि संरक्षण एसोसियसन www.nfpa.org

सङ्घर्ष-प्रभावित र उच्च जोखिम क्षेत्रहरूबाट खनिजको उचित आपूर्ति श्रृङ्खलाको लागि OECD श्रम मार्गदर्शन https://www.oecd.org/daf/inv/mne/OECD-Due-Diligence-Guidance-Minerals-Edition3.pdf

बहुराष्ट्रिय उद्यमहरूको लागि OECD दिशानिर्देश
http://www.oecd.org/investment/mne/1903291.pdf

मानव अधिकारहरूको विश्वव्यापी घोषणा https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/

संयुक्त राष्ट्र भ्रष्टाचार विरूद्ध कन्भेन्शन https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/

बाल अधिकारहरूको संयुक्त राज्यको सभा

https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx

महिला विरूद्ध हुने सबै प्रकारको भेदभावको निष्कासन बारे संयुक्त राष्ट्रको सभा

https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CEDAW.aspx

संयुक्त राष्ट्र विश्व सम्झौता www.unglobalcompact.org

संयुक्त राज्य अमेरिका सङ्घीय अधिग्रहण नियमावली www.acquisition.gov/far/

SA 8000 https://sa-intl.org/programs/sa8000/

अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक उत्तरदायित्व www.sa-intl.org

दस्तावेज इतिहास

संस्करण 1.0 - अक्टोबर 2004 मा जारी गरियो।

संस्करण 1.1 - मे 2005 मा जारी गरियो। कागजातलाई RBA ढाँचा, सानो पृष्ठ लेआउट संशोधनमा रूपान्तरित गरियो; कुनै सामग्रीको परिवर्तन गरिएको छैन।

संस्करण 2.0 - धेरै प्रावधानहरूमा संशोधनको साथ अक्टोबर 2005 मा जारी गरियो।

संस्करण 3.0 - धेरै प्रावधानहरूमा संशोधनका साथ जुन 2009 मा जारी गरियो।

संस्करण 4.0 - धेरै प्रावधानहरूको संशोधनका साथ अप्रिल 2012 मा जारी गरियो।

संस्करण 5.0 - धेरै प्रावधानहरूमा संशोधनका साथ नोभेम्बर 2014 मा जारी गरियो।

संस्करण 5.1 - संशोधनका साथ मार्च 2015 मा जारी गरियो, A1 मा 1 जनवरी, 2016 देखि प्रभावकारी हुने।

संस्करण 6.0 - धेरै प्रावधानहरूमा संशोधनका साथ जनवरी 2018 मा जारी गरियो।

संस्करण 7.0 – धेरै प्रावधानहरूमा संशोधनहरूका साथ जनवरी 2021 मा खुलासा गरिएको

RBA कोड संहिता प्रारम्भिक रूपमा जुन र अक्टोबर 2004 बीच बिजुली उत्पादनको निर्माणमा लागेका कम्पनीहरूद्वारा विकसित गरिएको थियो। कम्पनीहरूलाई यो कोड अपनाउन आमन्त्रित र प्रोत्साहित गरिन्छ। तपाईंले निम्नबाट अतिरिक्त जानकारी प्राप्त गर्न सक्नुहुन्छ:
http://www.responsiblebusiness.org

RBA आचार संहिताको आधिकारिक संस्करण अङ्ग्रेजीमा छ। यो अनुवादन शिष्टाचारको रूपमा उपलब्ध गराइएको छ